

**Käsityön perusopetus design & teknologia -opetuksena
Opetussuunnitelma
Espoon kuvataidekoulu 2018**

Saatteeksi

Espoon kuvataidekoulun uudet opetussuunnitelmat perustuvat Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteisiin (Opetushallitus, Määräykset ja ohjeet 2017:12a). Opetussuunnitelman uudistaminen koskee kaikkia taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saaneita, eri taiteenalojen oppilaitoksia. Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2018 alkaen siten, että opintonsa 31.7.2018 jälkeen uusina oppilaina aloittaneet opiskelevat uudistetun opetussuunnitelman mukaan. Koko koulu siirtyy uuteen opetussuunnitelmaan 1.8.2019.

Kuvataidekoulun uudet opetussuunnitelmat design & teknologian ja kuvataiteen osalta on laadittu lukuvuoden 2017-2018 aikana. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti prosessiin on otettu mukaan myös oppilaat ja heidän vanhempansa. Syyslukukaudella kuvataidekoulussa tehtiin toiminnan itsearviointi Virvatuli-järjestelmän avulla. Tämän yhteydessä tehtiin kysely, jossa oppilaat ja heidän vanhempansa pääsivät arvioimaan koulun opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja vaikuttavuutta. Tämän lisäksi tammikuussa järjestettiin opetusryhmissä keskusteluja, joissa oppilaiden kanssa pohdittiin koulun toimintakulttuuria ja kestävän kehityksen mukaisten arvojen toteutumista koulussamme. Arvioinnista ja keskusteluista nousseita huomioita käytettiin apuna molempien opetussuunnitelmien työstämisessä.

Design & teknologian opetussuunnitelman laatinut työryhmä aloitti työskentelynsä 16.1.2018. Tähän työryhmään kuuluivat opettajat Laura Ikonen, Arja Rantala (6.2.2018 alkaen), Satu Tikka (27.2.2018 alkaen), Nina Ruokonen (27.2.2018 alkaen), Laura Pokela (27.2.2018 alkaen), rehtori Maritta Poijärvi, vt.apulaisrehtori Päivi Tierto (10.3.2018 saakka) ja apulaisrehtori Anu Hietala (5.3.2018 alkaen). Opetussuunnitelman yleiset linjaukset kuten opintojen rakenne sekä koulua yleisemmin koskevat osat kuitenkin pohjaavat jo aiemmin aloittaneen ja erityisesti kuvataiteen opetussuunnitelmaa työstäneen ryhmän työskentelyyn. Tähän ryhmään kuuluivat rehtorien ja Laura Ikonen lisäksi opettajat Mari von Boehm (29.1.2018 saakka), Elisse Heinimaa, Ruusu Hulmi, Minttu Hyytiäinen (20.11.2017 alkaen) ja Nina Sarkima. Opetussuunnitelmien yhteisiä osia pohdittiin ja työstettiin opettajien kokouksissa. Design & teknologian opetussuunnitelmatekstin ovat tuottaneet Laura Pokela, Laura Ikonen ja Arja Rantala, sekä koulun yhteisiltä osilta Elisse Heinimaa, Minttu Hyytiäinen ja Ruusu Hulmi. Lisäksi design & teknologian työryhmä kommentoi tekstiä sen työstövaiheessa. Lopullisen opetussuunnitelmatekstin valmistuttua koulun johtokunta ja opettajakunta antoivat siitä lausuntonsa.

Design & teknologian opetussuunnitelman pohjatyönä Espoon kuvataidekoulussa toteutettiin design & teknologian opetuspilotti vuosina 2015-2017. Pilottiin osallistui kaksi perusopetuksen ryhmää sekä kaksi työpajaryhmää. Perusopetuksen ryhmät jatkavat edelleen. Pilottia veti opettaja Arja Rantala. Lisäksi vuonna 2017 järjestettiin design & teknologian kurssipilotti yhdessä kolmen espoolaisen lukion sekä Aalto-yliopiston kanssa. Pilottia toteutti opettaja Jukka Itälä. Pilottien aikana ja opetussuunnitelmatyössä on pyritty luomaan suhteita myös koulun ulkopuolisiin toimijoihin.

Opetussuunnitelmasta käy ilmi perustiedot koulun muotoiluopetuksen järjestämisestä ja se antaa puitteet koulun hallinnolliselle työlle. Opetussuunnitelman pohjalta opettajat laativat opetusryhmilleen omat työsuunnitelmansa. Lukuvuoden 2018-2019 aikana on tarkoitus laatia pedagoginen opas, jossa avataan tarkemmin opetussuunnitelman sisältöjä ja tavoitteita opettajien työn tueksi. Opetussuunnitelma on työväline, jonka toimivuutta arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.

Opetussuunnitelmatekstiä lukiessa kannattaa ensin perehtyä lukuun Oppimiskäsitys, oppimisympäristöt ja työtavat, sillä tämän jälkeen on helpompi hahmottaa opintojen sisällöissä ja tavoitteissa toistuvia elementtejä, joiden käsittelyn luonne kuitenkin muuttuu opintojen edetessä.

Espoossa 12.4.2018

Design & teknologian opetussuunnitelmatyöryhmän puolesta

Laura Ikonen Laura Pokela

Arja Rantala

Sisältö

1 Espoon kuvataidekoulun toiminta ja arvot	5
1.1 Espoon kuvataidekoulun tehtävä ja toiminta-ajatus	5
1.1.1 Oppilaaksi hyväksyminen	5
1.1.2 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen ja yksilöllistäminen	6
1.2 Taiteen perusopetuksen määritelmä	6
1.3 Espoon kuvataidekoulun arvot	7
2 Toimintakulttuuri	8
2.1 Koulun toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi	9
3 Oppimiskäsitys, oppimisympäristöt ja työtavat	10
3.1 Oppimiskäsitys	10
3.2 Oppimisympäristöt	13
3.3 Työtavat	14
4 Opetuksen rakenne ja laajuus	15
4.1 Varhaisiän opinnot eli muotoilun esikoulu	16
4.2 Design & teknologian perusopinnot	16
Opintokokonaisuus 1: Perusryhmät	16
Opintokokonaisuus 2: Jaksoryhmät	17
Opintokokonaisuus 3: Perustyöpajat	17
4.3 Design ja teknologian syventävät opinnot	18
Opintokokonaisuus 4: Syventävät työpajat	19
5 Opetuksen tavoitteet ja sisällöt	19
5.1 Opintojen tavoitteista yleisesti	20
5.2 Design & teknologian perusopintojen tavoitteet ja sisällöt	22
Opintokokonaisuus 0: Muotoilun esikoulu	22
Opintokokonaisuus 1: Perusryhmät	23
Opintokokonaisuus 2: Jaksoryhmät	26
Opintokokonaisuus 3: Perustyöpajat	28
5.3 Design & teknologian syventävien opintojen tavoitteet ja sisällöt	29
Opintokokonaisuus 4: Syventävät työpajat	30
Lopputyö	32
6 Design & teknologian laajan oppimäärän arviointi	33
6.1 Arvioinnin tehtävä	33
6.2 Arvioinnin muodot	34
6.3 Arviointi opintokokonaisuuksissa	35
6.3.1 Varhaisiän opinnot	35
6.3.2 Perusopinnot	35
6.3.3 Syventävät opinnot	36

1 Espoon kuvataidekoulun toiminta ja arvot

1.1 Espoon kuvataidekoulun tehtävä ja toiminta-ajatus

Espoon kuvataidekoulu antaa laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta espoolaisille 5–20 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Taiteen perusopetusta järjestetään kuvataiteessa ja käsityössä. Käsityön opetusta tarjotaan design & teknologia -opetuksena, joka on muotoilukasvatusta teknologiaa hyödyntäen. Toiminnan perustana ovat Laki taiteen perusopetuksesta (1998/633) ja Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. (Opetushallitus, Määräykset ja ohjeet 2017:12a).

Espoon kuvataidekoulu on kannatusyhdistyksen ylläpitämä oppilaitos. Taiteen perusopetuksen lisäksi koulu järjestää kerhoja yhteistyössä Espoon kaupungin kanssa, sekä kaikille avointa kurssitoimintaa. Koululla on useita opetuspisteitä eri puolilla Espoota. Taiteen perusopetuksessa koulussa opiskelee 1300 lasta ja nuorta.

Kuvataidekoulussa on tällä hetkellä kuusi päätoimista ja yli 20 tuntiopettajaa. Opettajat ovat koulutukseltaan joko kuvataideopettajia ja/tai eri taiteenalojen ammattilaisia. Koulua johtaa rehtori tukena apulaisrehtori yhdessä Espoon kuvataidekoulun kannatusyhdistyksen johtokunnan kanssa. Lisäksi koulussa on toimisto- ja tukipalveluhenkilökuntaa; asiakaspalveluvastaava, talousvastaava, vahtimestari ja koordinaattori.

Espoon kuvataidekoulun strategian mukainen perustehtävä on järjestää laajan oppimäärän visuaalisen kulttuurin tietojen ja taitojen laadukasta ja inspiroivaa opetusta. Koulun päämääränä on kehittää toimintaansa oppilaitoksena visuaalisen kulttuurin vaalimiseksi ja edistämiseksi. Opetuksen ytimessä ovat oppilaan tietojen ja taitojen kehittäminen sekä yksilöllisyyden ja henkisen kasvun tukeminen. Opetusta kehitetään jatkuvasti ja sen laatu pidetään korkeana. Perinteisiä sekä uusia tekniikoita ja teknologioita hyödynnetään rinnakkain ja integroiden.

1.1.1 Oppilaaksi hyväksyminen

Espoon kuvataidekouluun voivat hakea oppilaaksi 5–20 -vuotiaat lapset ja nuoret. Opinnot aloitetaan oppilaaksi hyväksytyin ikäryhmän mukaisessa opintoryhmässä.

Oppilaaksi kuvataidekouluun haetaan sähköisellä lomakkeella vuosittain huhtikuussa. Hakeminen tapahtuu sähköisen palvelun kautta. Uudet oppilaat otetaan opintoryhmiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Hakea voi myös muulloin kuin huhtikuussa. Tuolloin täytetään opintoryhmissä tyhjäksi jääneitä paikkoja tai otetaan oppilaita peruuttaneiden tilalle. Helmikuun puolenvälin jälkeen ei ryhmiin oteta enää uusia oppilaita.

1.1.2 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen ja yksilöllistäminen

Opinnot kuvataidekoulussa voidaan aloittaa joustavasti opintokokonaisuuksien eri vaiheissa. Oppilas voi saada tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat, aiemmin toisaalla suoritettut opinnot tai muutoin hankitut tiedot ja taidot hyväksytyksi osaksi opintojaan. Osaamisen tunnustaminen perustuu oppilaan selvityksiin aiemmista opinnoistaan tai näyttöihin osaamisesta suhteessa hyväksiluetavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin.

Perustellusta syystä opetussuunnitelman tavoitteita voidaan yksilöllistää ja soveltaa myös oppilaan tai ryhmän edellytyksiä vastaaviksi. Espoon kuvataidekoulussa kuvataiteen ja käsityön opintokokonaisuuksia voidaan lukea hyväksi kummassakin taiteen perusopetuksen osa-alueessa.

Rehtori arvioi yhteistyössä ryhmän opettajan kanssa suoritettavat opinnot ja muutoin hankitun osaamisen tai tarpeen yksilöllistämistä sekä vahvistaa muodollisesti hyväksilukemisen.

1.2 Taiteen perusopetuksen määritelmä

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteidensa suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Opetus kehittää taiteen alalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkeasteen koulutukseen. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017)

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnöllä. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017)

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. (Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017)

1.3 Espoon kuvataidekoulun arvot

Taide esteettisten arvojen välittäjänä

Taide on erottamaton osa ihmistä, niin yksilötasolla kuin yhteiskunnallisesti. Taide kuuluu oleellisesti inhimilliseen kulttuuriin ja se on ihmisen itseilmaisua. Taidekasvatus, joka sisältää tutustumisen esteettiin arvoihin laajentaa oppilaan käsitystä yhteiskunnasta, kulttuurista sekä omista henkisistä taidoistaan luomiseen ja ilmaisuun kykenevänä ja siitä nauttivana ihmisenä.

Oppilaslähtöisyys

Kuvataidekoulun tärkein voimavara ovat oppilaat, eli lapset ja nuoret, ja heidän perheensä. Oppilas on aktiivinen toimija opiskelussa ja oppimisessa. Opetus tukee myös oppilaan identiteetin rakentumista ja yksilöllisyyttä.

Hyvinvoiva työyhteisö

Työyhteisön toimivuus ja hyvinvointi ovat koulun toiminnan suhteen avainasemassa. Työyhteisön hyvinvointi heijastuu opettajien ja opetuksen kautta oppilaisiin.

Kestävä ja kehittyvä kuvataidekoulu

Kuvataidekoulu pyrkii seuraamaan ja välittämään opetuksessaan kestävyysajattelun periaatteita, jotka sisältävät ekologisen, sosiaalisen, taloudellisen ja kulttuurisen kestävyuden.

Avoimuus ja yhteistyö

Espoon kuvataidekoulu haluaa kehittää toimintaansa vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa ja toimintaympäristön tarpeet huomioiden. Tämän vuoksi koulu suhtautuu halukkaasti eri kulttuuri- ja opetusalan toimijoiden väliseen yhteistyöhön niin Suomessa, kuin kansainvälisestikin. Avoimuus on koulun toiminnan kannalta keskiössä ja ennakkoehto hedelmällisten yhteistyöhankkeiden rakentamiseksi.

2 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri vaikuttaa koulun kaikkeen toimintaan ja siihen, miten kouluyhteisön jäsenet toimivat yhdessä sekä vuorovaikutuksessa oppilaiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuuriin sisältyvät arvot, toimintamallit sekä viralliset ja epäviralliset säännöt. Espoon kuvataidekoulu pyrkii seuraamaan omia arvojaan ja Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2017) sekä Espoon kaupungin strategiassa (Espoo-tarina 2017) määritellyjä arvoja. Kuvataidekoulun toimintakulttuuriin kuuluvat yksilöllisyyden ja moninaisuuden arvostus, toisten kunnioitus ja huomioiminen sekä kestävyysajattelun periaatteet.

Kuvataidekoulussa on turvallinen työympäristö ja ilmapiiri sekä kiusaamisen nollatoleranssi. Silloin kuvataidekoulun työyhteisö voi hyvin ja henkilökunta on motivoitunut ja sitoutunut työhönsä, mikä on koulun kehityksen, toiminnan ja opetuksen laadun suhteen tärkeää.

Niin henkisen kuin fyysisenkin työympäristön on oltava turvallinen, jotta opetukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa. Tähän vaikuttavat työturvallisuuteen liittyvät asiat eli työtilat ja välineet sekä työtavat ja toimet vaara- ja poikkeustilanteen sattuessa sekä organisaation tietoturva.

Koulun käyttämissä tiloissa otetaan huomioon turvallisuusnäkökulma ja tiloista huolehditaan myös turvallisuuden kannalta. Riskitilanteita pyritään ennakoimaan ja etsimään hyviä käytäntöjä ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi. Henkilökunta tietää tarpeelliset toimenpiteet vaara- ja poikkeustilanteissa ja heille järjestetään mm. ensiapukoulutusta.

Turvallinen henkinen tila antaa jokaiselle kuvataidekoululaiselle ja henkilökuntaan kuuluvalla yksilöllisen mahdollisuuden kehittymiseen. Työyhteisössä sekä oppilasryhmissä pidetään tärkeänä kannustavaa ja toisia huomioivaa ilmapiiriä. Jokaisen kunnioittaminen, tukeminen ja yksilöllisyyden arvostaminen lisäävät turvallisuutta. Keskustelu ja avoimuus mahdollistavat epäkohtien esiin tuomisen ja niiden rakentavan käsittelyn ja korjaamisen. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutusta ja dialogia oppilaan kanssa. Lähtökohtana on, että Espoon kuvataidekoulun toiminta on ihmisiä ja ympäristöä kunnioittavaa ja oikeudenmukaista.

Toimiva sisäinen ja ulkoinen **viestintä** ovat toimintakulttuurin kannalta keskeisiä, joten niiden laatuun kiinnitetään erityistä huomiota. Toimiva viestintä niin oppilaiden ja henkilökunnan välillä kuin myös huoltajien ja yhteistyökumppanien kanssa on edellytyksenä avoimelle ilmapiirille. Yhteydenpito ajankohtaisista asioista rakentaa luottamusta ja parantaa vuorovaikutusta.

Kestävyysajattelu on osa kuvataidekoulun vastuullista toimintaa. Koulun toimintaa arvioidaan kestävyyskannalta. Kestävyysajattelun periaatteet ovat läsnä koulun toiminnassa ja ne on huomioitu myös opetussuunnitelmaa tehtäessä.

Näyttelyissä ja erilaisissa projekteissa herätetään niin tekijöissä kuin näkijöissäkin kestävään elämäntapaan liittyviä ajatuksia ja laajennetaan kestävyysajattelua oman kouluyhteisömme ulkopuolelle.

Espoon kuvataidekoulu on asiantuntijaorganisaatio, jossa opettajat kehittävät opetusta yhdessä. Opettajien kokouksia järjestetään säännöllisesti. Ajatuksia ja kokemuksia jaetaan myös pedagogiikkaa kehittämissä työryhmissä. Näyttelyprojekteissa järjestetään yhteistä aikaa teemojen pedagogiseen pohdintaan. Koulu järjestää henkilökunnalle koulutusta liittyen opetuksen teemoihin tai muihin ajankohtaisiin asioihin.

2.1 Koulun toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi

Koulussa toteutetaan toiminnan arviointia säännöllisesti. Itsearviointin painopiste on opetus- ja oppimisprosessin arvioinnissa, jolloin arvioinnin kohteita ovat opetukselle asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen. Toiminnan arviointi sisältää opetuksen arvioinnin lisäksi myös työympäristön riskien ja työhyvinvoinnin arviointia. Arvioinnin kohteita ovat myös henkilöstön ammattitaito ja sitoutuminen, tilojen ja opetusvälineiden laatu, resurssien käyttö, kestävä kehityksen toteutuminen, koulutustarjonnan kehittyminen sekä koulutuksen vaikutus paikalliseen kulttuuriin, ympäröivään yhteiskuntaan ja oppilaiden elämään. Arvioinnissa kohteesta riippuen on mukana koulun koko henkilökunta, oppilaat ja/tai vanhemmat. Koulun ulkopuolisilta tahoilta pyydetään asiantuntijalausuntoja.

Kaiken arvioinnin tavoitteena on tukea koulutuksen kehittymistä. Arviointia voidaan tehdä eri menetelmillä: kyselyillä, keskustelemalla, toimintaa seuraamalla ja dokumentoimalla. Myös oppilastöiden näyttelyitä voidaan arvioida.

Uuden opetussuunnitelman käytäntöön siirtäminen on opetussuunnitelmatyön seuraava vaihe. Opetusta arvioidaan uuden opetussuunnitelman näkökulmasta. Pedagogisissa tapaamisissa pohditaan hyviä käytäntöjä opetuksen sisältöjen toteutukseen. Jatkuva opetuksen arviointi ja opettajien yhteinen pedagoginen kehittämistyö ovat edellytyksiä onnistumiselle.

Yhteistä pedagogista pohdintaa ja koulutusta tarvitaan myös kestävyysajattelun entistä tietoisempaan käsittelyyn opetuksessa. Hyviä olemassa olevia käytäntöjä tarkastellaan ja luodaan uusia niitä täydentämään.

Opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan ja seurataan muiltakin osin. Seurantaan käytetään kyselyitä vanhemmille, oppilaille ja opettajille. Tarpeen tullen tehdään opetussuunnitelman perusteiden mukaisia muutoksia ja täsmennyksiä opetussuunnitelmaan.

3 Oppimiskäsitys, oppimisympäristöt ja työtavat

3.1 Oppimiskäsitys

Tässä luvussa kerrotaan design & teknologia -opetuksen oppimiskäsityksestä, eli siitä miten muotoilua opitaan ja opetetaan. Oppimiskäsitys avaa asioita, jotka vaikuttavat oppimiseen ja se kuvailee sitä, miten oppilaan ja opettajan ajatellaan toimivan opetustilanteissa. Minkälaista on siis muotoiluoppiminen?

Muotoilua opiskellaan monipuolisesti

Espoon kuvataidekoulussa design & teknologia -opetus on ennen kaikkea muotoiluoppimista. Se on ympäröivän maailman havainnointia ja tutkimista, mielikuvituksen kasvattamista, taiteellisen tekemisen ja luovan ongelmanratkaisun harjoittelemista ja kehittämistä sekä oppilaiden ja opettajan välistä yhteistyötä. Muotoiluoppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, jossa kehittyvät oman ajattelun, yhdessä toimimisen ja ongelmanratkaisun taidot. Oppiminen tapahtuu erilaisten materiaalien, tekniikoiden ja teknologian avulla työskennellen sekä kuvallisesti ja sanallisesti kommunikoiden. Harjoittelu on keskeinen osa oppimisprosessia. Uudet taidot ja tiedot liitetään aiemmin opittuun ja kertauksen kautta niitä opitaan soveltamaan uusissa yhteyksissä.

Kuvataidekoulun muotoiluoppiminen perustuu positiiviseen pedagogiikkaan, opetuksen lähtökohtana on hyväksyvä ja myönteinen ilmapiiri. Oppilaita kannustetaan omien vahvuuksien tunnistamisessa ja hyödyntämisessä sekä toisten kunnioittamisessa ja kuuntelemisessä.

Muotoilun parissa puhutaan muotoilijan viiden E:n -muistisäännöstä, jonka avulla muotoilija voi muistaa tuote- tai palvelusuunnittelussa tärkeät näkökulmat. Nämä viisi E:tä ovat ekologia, ekonomia, ergonomia, estetiikka ja etiikka. Tämän muistisäännön mukaisia taitoja opitaan myös kuvataidekoulun muotoilukäytännössä, jossa listaan pääsee yksi E lisää: empatia. Empatiataitojen avulla muotoiluoppimisessa harjoitellaan eläytymään toisen näkökulmaan. Toisen näkökulma voi olla tuotteen käyttäjän tai yhteistyökumppanin, esimerkiksi toisen oppilaan tai opettajan näkökulma.

Aktiivinen oppilas oppii asettamaan tavoitteita

Muotoilun opetus on oppilaslähtöistä, eli siinä otetaan huomioon eri ikäisten oppijoiden taidot, motiivit oppimiseen ja kiinnostuksen kohteet. Oppilas on aktiivinen toimija, jonka aiemmin opitut tiedot, taidot ja kokemukset ovat pohjana uuden oppimisessa. Oppilaita kannustetaan kertomaan aktiivisesti ajatuksiaan, ideoistaan ja tavoitteistaan. Yhteisten keskustelujen kautta pyritään löytämään yhteiset tavoitteet, jotka mukailevat opetussuunnitelman tavoitteita. Opetuksen suunnittelu toteutuu opettajan ja oppilaiden yhteisessä toiminnassa oppimisprosessin edetessä.

Opetuksessa arvostetaan oppilaiden itsenäisyyttä omien teosten suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä rohkaistaan yhteistyöhön ja keskusteluun toisten oppilaiden kanssa. Muotoilun opetus tukee lasten luontaista uteliaisuutta ja kekseliäisyyttä, minkä kautta syntyy myös motivaatio opiskeluun. Muotoilua opiskellessa harjoitellaan omien ideoiden ja mielipiteiden esittämistä muille ja palautteen vastaanottamista. Samalla oppilaita rohkaistaan antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta toisilleen. Näiden taitojen avulla oppilaat oppivat vaikuttamaan ja ottamaan kantaa omaan elinympäristöönsä sekä ympäröivään maailmaan. Samalla opitaan tunnistamaan omia vahvuuksia ja tullaan tietoisiksi opitusta.

Ryhmässä opiskelu vahvistaa yhteistyötaitoja

Opiskelu tapahtuu ryhmässä, näin ollen itsenäisetkin harjoitustyöt tehdään aina muiden läsnäollessa. Muotoilun opinnoissa yhteistyö korostuu entisestään, sillä suuri osa harjoituksista tehdään yhdessä toisten kanssa. Tällaisessa opiskelussa korostuu vertaisoppiminen, sillä toisten kanssa keskustelemalla ja muiden teoksia tarkastelemalla opitaan arvioimaan ja näkemään myös omia ajatuksia ja tuotoksia uusista näkökulmista. Yhteisen tekemisen ja keskustelun lisäksi oppilaat tarvitsevat myös omaa rauhaa ja yksilöllistä ohjausta työskentelyyn ja ongelmanratkaisutaidon kehittämiseen.

Ryhmäopiskelu edistää sosiaalisten suhteiden syntymistä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa ymmärtämään, sietämään ja kunnioittamaan erilaisuutta. Yhteistoiminnallinen työtapo opettaa empatiaa eli muiden huomioimista ja toisen asemaan eläytymistä. Keskeistä on oppia kuuntelemisen taitoa, kunnioittamaan toisten ideoita ja tekemään kompromisseja.

Aktiivinen opettaja ohjaa oppimisprosessia

Muotoilun opetuksessa opettaja on oppimisen ohjaaja, kannustaja, rohkaisija ja tukija. Opettaja yllyttää ajattelemaan itsenäisesti ja näkemään asioita monelta eri kantilta, myös toisten näkemyksiä kuunnellen. Opettajan tehtävänä on luoda ryhmään turvallinen ilmapiiri ja rakentaa puitteet oppimiselle sekä mahdollistaa oppiminen oppilaiden tarpeita kuunnellen. Opettaja rohkaisee oppilaita keskustelemaan ja tuomaan esiin ajatuksiaan, huomioitaan, kokemuksiaan ja osaamistaan tutkittavasta ilmiöstä tai asiasta. Opettaja avartaa oppilaiden maailmaa toimien sillanrakentajana lasten ja nuorten arkielämän kokemusten ja ympäristön kulttuurien moninaisuuden: muotoilun, taiteen ja tieteen välillä. Aktiivisen oppilaan rinnalla kulkee aktiivinen opettaja. Opettajan rooliin kuvataidekoulu yhteisössä kuuluu myös kokemusten, tietojen ja taitojen jakaminen työtovereiden kesken.

Oppimisen ilo ja elämyksellisyys

Motivaatio tekemiseen vahvistuu, kun oppilaat kokevat onnistuvansa. Joskus oppiminen vaatii suuria ponnisteluja, vaivannäköä ja aikaa, mutta työn tai projektin onnistuessa opitaan, että se kannattaa. Vaikeuksien voittaminen tuottaa oppimisen iloa ja kehittää pitkäjänteisyyttä.

Opintoryhmän vuorovaikutus ja yhteenkuuluvuuden tunne vaikuttaa myös oppimisen iloon. Kun työtä on tehty yhdessä tai sen vaiheita on jaettu toisten kanssa, on myös onnistumisen ilo yhteinen. Luova tekeminen edellyttää rentoa ilmapiiriä ja ajatuksen vapautta, joihin pyritään opetuksessa leikinomaisen tekemisen kautta. Leikillinen oppiminen vahvistaa ryhmän vuorovaikutusta. Leikkimisen kautta ryhmässä tavoitellaan elämyksellistä, kannustavaa tunnelmaa, jossa jokainen uskaltaa kokeilla ja yrittää, ja epäonnistuminenkin on turvallista.

Harjoittelun merkitys

Muotoiluoppimisessa harjoittelulla on suuri merkitys. Harjoittelu tarkoittaa muotoiluprosessin vaiheiden, tekniikoiden, materiaalien ja työvälineiden käytön sekä opetuksen sisältöjen toistumista aika ajoin uudelleen. Näin oppilaille on mahdollisuus syventää osaamistaan ja ymmärrystään. Toisto kehittää omaa ilmaisua, ongelmanratkaisua, käsitteiden ymmärtämistä sekä kulttuurin ja historian tuntemusta. Harjoittelemineen vaatii myös opettelu. Harjoittelemisen avulla saavutetut taidot mahdollistavat ideoiden toteuttamisen ja niiden onnistuneen esittämisen toisille. Toisaalta harjoittelu tuottaa myös uusia ideoita. Ryhmässä toimiminen ja vuorovaikutustaidot kehittyvät harjoittellessa ja ovat olennainen osa muotoiluoppimista.

3.2 Oppimisympäristöt

Muotoilun opetuksessa oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja (fyysinen oppimisympäristö) sekä yhteisöjä ja käytäntöjä (sosiaalinen oppimisympäristö), joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan. Monipuolisten oppimisympäristöjen tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua, avata uusia näkökulmia ja tapoja tutustua asioihin ja ilmiöihin, ja innostaa heidät oppimiseen.

Aiemmin oppimiskäsitysluvussa mainittua 6E-muistisääntöä voi myös soveltaa kuvataidekoulun oppimisympäristöihin ja työtapoihin. Ekologisuus ja ekonomisuus huomioidaan ennen kaikkea fyysisten oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisessä sekä materiaalien käytössä. Ergonomia ja estetiikka huomioidaan myös fyysisten oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä. Eettisyys on osa niin sosiaalisten oppimisympäristöjen toimintaa, kuin työtapojakin. Kuudes E, empatia on keskeisessä osassa viihtyisän, sosiaalisen oppimisympäristön luomisessa ja ylläpitämisessä.

Fyysinen oppimisympäristö

Muotoilun opetuksessa asianmukaiset tilat tarjoavat mahdollisuuden teoreettiseen oppimiseen ja ryhmätyöskentelyyn. Muotoiluoppimiselle sopiva fyysinen oppimisympäristö kattaa turvalliset ja laadukkaat työvälineet ja monipuoliset materiaalit sekä kaksi- että kolmiulotteiseen työskentelyyn. Muotoiluopetukselle ihanteellinen oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuden myös teknologian tarkoituksenmukaiseen käyttämiseen. Muotoiluopetuksessa hyödynnetään myös opetustilan lähiympäristöä: luontoa, museota, kirjastoja ja muita julkisia tiloja. Monipuoliset ympäristöt vahvistavat oppilaiden luontosuhdetta, paikallistuntemusta ja aktiivista toimijuutta niissä.

Design & teknologia -opetuksessa on tavoitteena luoda edellytyksiä taiteiden ja tieteiden välisen oppimisen ja oppimisympäristöjen kehittämiseen. Näitä oppimisympäristöjä kehitetään yhteistyössä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon myös oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat myös yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

Sosiaalinen oppimisympäristö

Sosiaalisen oppimisympäristön luomiseen osallistuu koko opetusryhmä. Ryhmässä luodaan yhteiset säännöt, joilla vaalitaan tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksia sekä taataan opinnoissa jokaisen ryhmän jäsenen, oppilaiden ja opettajan, hyvinvointi, terveys ja turvallisuus. Oppimisympäristössä pyritään sosiaalisesti kestävään, virikkeelliseen ja kannustavaan ilmapiiriin, jossa jokainen viihtyy.

3.3 Työtavat

Työtavoilla tarkoitetaan niitä menetelmiä ja toimintatapoja, jotka toimivat apuna opetukselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Erilaiset työtavat antavat oppilaille mahdollisuuden näyttää osaamistaan eri tavoin. Opetuksessa pyritään käyttämään erilaisiin oppimistilanteisiin ja eri ikäisille oppilaille soveltuvia työtapoja.

Tavoitteena on, että valitut työtavat ja oppimisympäristöt tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa ja kriittisen ajattelun kehittymistä. Työtavoissa huomioidaan materiaaleja, tekniikoita ja käsiteltäviä aiheita myös kestävyuden näkökulmasta. Työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen. Työtapoihin, välineisiin, materiaaleihin ja teknologioihin tutustutaan vaiheittain ikätason mukaan. Oppilaita kannustetaan kokeilemiseen ja improvisointiin.

Teknologialla tarkoitetaan perinteisiä ja uusia käsityön välineitä ja teknisiä prosesseja, digitaalisia työvälineitä ja ympäristöjä. Eri työvälineille on opintokokonaisuuksissa perustellut paikkansa. Digitaalisten teknologioiden käyttöä pohjaa käsityökalujen käytön opettelu, joka edistää käden ja silmän yhteistyön, muotoajan, kolmiulotteisen ja kinesteettisen hahmottamisen kehittymistä.

Muotoiluprosessin kautta monipuolista työskentelyä

Monipuoliset työtavat ovat ikään kuin sisäänrakennettu muotoiluoppimiseen, muotoilun monitaiteisen ja tieteisen luonteen vuoksi. Muotoilun opetuksessa keskeistä on muotoiluprosessin vaiheiden harjoittelu. Tämän puitteissa tutustutaan erilaisiin työtapoihin.

Muotoiluprosessi alkaa ympäristön havainnoinnilla ja ideoinnilla. Ympäristön havainnoinnin oppimisessa auttavat eri aistien käyttö ja tiloissa liikkuminen sekä erilaiset kokemukselliset, keholliset ja toiminnalliset työtavat. Havaittuihin tarpeisiin ja ongelmiin harjoitellaan tuottamaan erilaisia ratkaisuja niin yksilö- kuin ryhmäideointimenetelmin. Ideoinnin työtavat harjoittavat sosiaalisia taitoja sekä toisten ideoiden huomiointia, hyväksymistä ja yhteisiä ratkaisuja.

Prosessi jatkuu luonnostelu- ja suunnitteluvaiheilla, joiden aikana työtapoihin kuuluu yksilöllinen tai ryhmässä tapahtuva luonnosteleminen, visuaalisen suunnitelman tuottaminen sekä erilaiset materiaalikokeilut. Luonnostelu ja visuaalisen suunnitelman tekeminen edellyttää oppilailta kuvataiteesta tuttujen kaksiulotteisten esitystekniikoiden, kuten piirtämisen ja maalaamisen sekä kuvallisen ongelmanratkaisun harjoittelusta ja niihin liittyviä työtapoja. Materiaalikokeiluissa tarvitaan aistien käyttöä, kokemuksellisia ja käsitteellisiä sekä tieteelle tyypillisiä työtapoja.

Tämän jälkeen muotoiluprosessi etenee toteutusvaiheeseen, jonka aikana valmistetaan suunnitelmasta prototyyppi eli malli tai uniikki kappale, jota voidaan testata ja jonka avulla suunnitelmaa voidaan kehit-

tää entisestään. Tässä vaiheessa käytetään käsityölle ja kuvataiteelle tyypillisiä työtapoja, joiden avulla oppilaat oppivat valmistamaan kolmiulotteisia pienoismalleja tai mallikappaleita.

Muotoiluprosessin viimeisessä vaiheessa palataan prosessin aiempiin vaiheisiin tutkien ja arvioiden tehtyjä havaintoja, ideoita, suunnitelmia ja tuotoksia. Toisin sanoen työtapana tässä vaiheessa on oman oppimisprosessin reflektointi sekä päätösten ja ratkaisujen analysointi ja niiden näkyväksi tekeminen. Viimeiseen vaiheeseen kuuluu myös tuotosten esittely muulle ryhmälle. Ideoiden ja tuotosten esittelyä voidaan harjoitella muotoilun opiskelussa monin eri tavoin, esimerkiksi draaman keinoin. Näillä työtavoilla on tarkoitus harjoitella turvallisesti ja leikinomaisesti toisille esiintymistä ja vahvistaa oppilaiden itsetuntoa sekä varmuutta toimia vuorovaikutustilanteissa.

Muotoiluprosessin eri vaiheissa oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa rooleissa, opettelemaan tehtävien jakamista keskenään sekä olemaan vastuussa omista ja yhteisistä tavoitteista.

4 Opetuksen rakenne ja laajuus

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopinnot on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Opinnot muodostuvat design & teknologian varhaisiän opinnoista, perusopinnoista ja syventävistä opinnoista.

Annettava opetus mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltujen oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamisen. Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä pyritään joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Varhaisiän opintojen tarkoituksena on antaa pohja myöhemmälle design & teknologian opetukselle. Perusopinnot tarkoituksena on keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Syventävien opintojen tarkoituksena on opintomahdollisuuksien laajentaminen tai painottaminen. Syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö. Sekä perusopinnoihin että syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

4.1 Varhaisiän opinnot eli muotoilun esikoulu

Espoon kuvataidekoulussa varhaisiän design & teknologia -opinnot 5-6 -vuotiaille järjestetään muotoilun esikouluna. Opetus on luonteeltaan valmentavaa ja se muodostaa oman opintokokonaisuuden ennen perusopetukseen siirtymistä. Opintovuoden pituus on 34 opintoviikkoa, yhteensä 68 oppituntia. Oppitunteja on kaksi opintoviikon aikana. Oppitunnin pituus on 45 minuuttia.

OPINTOKOKONAISUUS 0 Muotoilun esikoulu	Ikäryhmä	Oppitunnit / viikko	Oppitunnit / opintovuosi
• 1 opintovuosi	5–6 v	2	68
	opintovuosi yhteensä:		68

4.2 Design & teknologian perusopinnot

Design & teknologian perusopintojen laskennallinen laajuus on yhteensä 800 tuntia. Opintovuoden pituus on 34 opintoviikkoa. Oppitunnin pituus on 45 minuuttia.

Opintokokonaisuus 1: Perusryhmät

Design & teknologian perusopinnot 7–11-vuotiaille muodostavat perusopintojen ensimmäisen opintokokonaisuuden, joka jakautuu viidelle opintovuodelle. Opiskelu on tasolta toiselle etenevää, mikä tarkoittaa, että aiemmin opittuihin tietoihin ja taitoihin palataan vuosittain niitä syventäen. Opintokokonaisuuteen on mahdollista sisällyttää eri pituisia opintojaksoja, projekteja ja teemakokonaisuuksia kuvataidekoulun vuosittaisen opintosuunnitelman mukaan. Opetus on luonteeltaan kokeilevaa, monipuolista muotoilu-prosessin, tekniikoiden, teknologioiden ja materiaalien harjoittelua ja haltuunottamista.

OPINTOKOKONAISUUS 1 Perusryhmät	Ikäryhmä	Oppitunnit / viikko	Oppitunnit / opintovuosi
• 5 opintovuotta	7 v	2	68
	8 v	2	68
	9 v	2	68
	10 v	2	68
	11 v	3	102
	5 opintovuotta yhteensä:		

Opintokokonaisuus 2: Jaksoryhmät

Design & teknologian toisen opintokokonaisuuden muodostavat jaksoryhmät, jotka kestävät kaksi vuotta. Opinnot järjestetään siten, että oppilaat opiskelevat kaksi lukukauden mittaista jaksoa opintovuoden aikana. Näin oppilaat saavat mahdollisuuden opiskella kahden opintovuoden aikana yhteensä neljä erilaista käsityön, muotoilun ja muun visuaalisen alan kokonaisuutta. Opintokokonaisuuteen on mahdollista sisällyttää eri pituisia projekteja ja teemakokonaisuuksia kuvataidekoulun vuosittaisen opintosuunnitelman mukaan.

OPINTOKOKONAISUUS 2 Jaksoryhmät	Ikäryhmä	Oppitunnit / viikko	Oppitunnit / opintovuosi
• 2 opintovuotta: 4 x lukukauden kestävä kokonaisuus	12 v	3	102
	13 v	3	102
	2 opintovuotta yhteensä:		

Opintokokonaisuus 3: Perustyöpajat

Design & teknologian kolmas opintokokonaisuus kestää kaksi opintovuotta, ja koostuu ensimmäisistä työpajaopinnoista, perustyöpajoista. Opinnot järjestetään siten, että oppilaat valitsevat itselleen koko opintovuoden kestoisen työpajan. Toisena vuonna oppilas voi halutessaan jatkaa samassa työpajassa tai valita jonkin toisen työpajan. Työpajaopinnot jatkuvat myös syventävissä opinnoissa, ja osa työpajoista saatetaan järjestää perusopintojen ja syventävien opintojen yhteisinä työpajoina. Työpajoja tarjotaan valittavaksi kuvataidekoulun vuosittaisen suunnitelman mukaan. Työpajat, joihin on riittävästi osallistujia, voidaan toteuttaa. Opintokokonaisuuteen on mahdollista sisällyttää eri pituisia opintojaksoja, projekteja ja teemakokonaisuuksia kuvataidekoulun vuosittaisen opintosuunnitelman mukaan.

OPINTOKOKONAISUUS 3 Perustyöpajat	Ikäryhmä	Oppitunnit / viikko	Oppitunnit / opintovuosi
• 2 opintovuotta	14 v	3-4 työpajasta riippuen	102–136
	15 v	3-4 työpajasta riippuen	102–136
	2 opintovuotta yhteensä:		204–272

Design & teknologian perusopetuksen opintokokonaisuudet 1, 2 ja 3 muodostavat yhdessä 800 oppituntia, kun laskennallisesta laajuudesta puuttuvat 18 tuntia suoritetaan kotitehtävinä, oman oppimisen dokumentointina, näyttelykäynteinä, visuaalisen kulttuurin tuntemuksen opintoina tai jollakin muulla koulun määrittelemällä tavalla.

4.3 Design ja teknologian syventävät opinnot

Design & teknologian syventävien opintojen laskennallinen laajuus on yhteensä 500 tuntia. Opintovuoden pituus on 34 opintoviikkoa. Oppitunnin pituus on 45 minuuttia.

Syventävät opinnot voivat koostua yksilöllisesti eri pituisista opintokokonaisuuksista siten, että ne yhteensä laskien muodostavat vähintään 500 tunnin laajuiset opinnot. Syventäviin opintoihin on mahdollista sisällyttää eri pituisia opintojaksoja, projekteja ja teemakokonaisuuksia kuvataidekoulun vuosittaisen opintosuunnitelman mukaisesti. Opintoihin sisältyy lopputyö.

Oppilaalle annetaan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot, mukaan lukien lopputyön. Opintokokonaisuus 4: Syventävät työpajat

Design & teknologian syventävät opinnot muodostavat opintojen neljännen opintokokonaisuuden. Syventävät opinnot järjestetään siten, että perusopintojen jälkeen oppilaat valitsevat oman kiinnostuksensa mukaisen syventymiskohteen eli työpajan. Työpaja voi olla myös sama, jossa oppilas on opiskellut jo perusopintojen viimeisen opintokokonaisuuden aikana. Oppilas voi opiskella valitsemassaan työpajassa vuoden mittaisen kokonaisuuden kerrallaan ja halutessaan vaihtaa työpajaa opintovuosittain. Koulu kuitenkin suosittelee opiskelua vähintään kahden vuoden ajan samassa työpajassa. Oppilas voi myös opiskella kahdessa tai useammassa työpajassa opintovuoden aikana.

Syventäviin opintoihin on mahdollista sisällyttää eri pituisia opintojaksoja, projekteja ja teemakokonaisuuksia kuvataidekoulun vuosisuunnitelman mukaisesti.

Syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö, joka muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta ja sen toteuttamiseen liittyvästä kuvallisesta ja/tai sanallisesta dokumentaatiosta sekä itsearvioinnista. Lopputyö toteutetaan opintovuoden aikana oppilaan valitsemassa työpajassa.

OPINTOKOKONAISUUS 4 Syventävät työpajat	Ikäryhmä	Oppitunnit / viikko	Oppitunnit / opintovuosi
<ul style="list-style-type: none"> 4–5 opintovuotta Lopputyö, sisältyy syventäviin opintoihin 	16 v	3–4 työpajasta riippuen	102–136
	17 v		102–136
	18 v		102–136
	19 v		102–136
	20 v		102–136
5 opintovuotta yhteensä:			500

5 Opetuksen tavoitteet ja sisällöt

Tässä luvussa kerrotaan kunkin opintokokonaisuuden tavoitteista ja sisällöistä. Luvussa avataan opintojen etenevyyttä kussakin opintokokonaisuudessa. Opintojen tavoitteet ovat läsnä opetuksessa samanaikaisesti ja ne kietoutuvat opetettavaan sisältöön kulloinkin valitun painotuksen mukaisesti. Opetuksessa sekä tavoitteet että sisällöt kertautuvat opintojen edetessä.

5.1 Opintojen tavoitteista yleisesti

Design & teknologia -opetuksessa muotoiluun yhdistyy kuvataiteen sekä perinteisen ja nykyaikaisen käsityön ja teknologian menetelmiä. Opetus pohjautuu vahvasti monimateriaaliselle taiteelliselle ja luovalle työskentelylle sekä yhteistoiminnalle.

Päämääränä on vahvistaa oppilaiden luovaa ilmaisua, vuorovaikutustaitoja, luonnollista kekseliäisyyttä ja ideointikykyä. Opinnoissa pyritään ylläpitämään luovaa ja innovatiivista ajattelua leikkilisen tekemisen avulla koko opintojen ajan. Muotoilulle keskeiset ongelmanratkaisutaidot kehittyvät heittäytymisen, humoristisuuden ja ennakkoluulottomien kokeiluiden pohjalta. Oppilaat oppivat ilmaisemaan itseään käsityötaitojen kautta ja hyödyntämään muotoiluajattelua elämässään. Opinnoissa opitaan ottamaan huomioon estetiikan, ekologian, ergonomian, ekonomian ja etiikan näkökulmia. Ryhmässä työskentelyssä myös empatiataidot kehittyvät.

Opetuksessa lähdetään liikkeelle omasta ympäristöstä, ajankohtaisista ilmiöistä, oppilaiden itsensä tuottamista ideoista ja ajatuksista sekä laajemmista teemoista tekniikkalähtöisyyden sijaan. Opetuksen sisällöt nojaavat opetussuunnitelman perusteisiin ja ne linkittyvät Espoon kuvataidekoulun kulloisenkin lukuvuoden yhteiseen teemaan.

Opinnot etenevät tasolta toiselle

Opintojen edetessä oppilaiden tiedot, taidot ja ajatukset kehittyvät. Opintojen alussa sisältöihin tutustutaan, niiden edetessä samoihin asioihin perehdytään ja niitä syvennetään. Toiston ja aiemmin opiskeltujen asioiden syventyessä lisääntyvät myös opittujen tietojen ja taitojen soveltamisen kyvyt. Opetusta suunnitellaan yhteistyössä oppilaiden kanssa, huomioiden ryhmän kokoonpano, taitotaso ja kiinnostuksen kohteet.

Opintojen edetessä oppilaiden pitkäjänteisyys lisääntyy. Opintokertoihin ja tehtäviin käytettävissä oleva aika pitenee opintojen edetessä. Se edellyttää oppilailta hyvää keskittymiskykyä ja pitkäjänteisyyttä. Oppilaiden tietoisuus omasta oppimisestaan ja osaamisestaan lisääntyy. Muotoilun opinnoissa arvioidaan ja kehitetään omia tuotoksia jatkuvasti, mikä edistää tietoisuutta omasta oppimisesta. Myös muotoiluprosessin tallentaminen / dokumentointi eri tavoin alkuideasta lopputulokseen auttaa oppilaita hahmottamaan omaa oppimistaan.

Opintojen myötä oppilaiden itsenäisyys kasvaa. Edetessään opinnoissaan opintokokonaisuuksiin 3 ja 4, oppilaan valinnanmahdollisuudet lisääntyvät, mutta jo aiemminkin opetukseen sisältyy tehtäviä, jotka edellyttävät itsenäisiä valintoja ja päätöksiä. Oppilaat myös oppivat asettamaan omia tavoitteitaan tehtäville opintovuosien edetessä. He asettavat itselleen kysymyksiä ja haasteita oman kiinnostuksen pohjalta, joihin he oppivat työstämään vastauksia oman työskentelyn ja yhteistoiminnan kautta.

Muotoilun opinnot kehittävät käsitystä luonnosta, ympäristöstä ja ympäröivästä maailmasta. Opintojen aikana tietoisuus ja ymmärrys omista vaikuttamismahdollisuuksista kasvavat.

Muotoiluajattelu, kuten keksiminen ja luova ongelmanratkaisukyky kehittyvät opintojen aikana. Materiaalien tuntemus, kuvallinen esittäminen, mallien tekeminen, projektin esittely ja muut muotoilun taidot kehittyvät jatkuvasti harjoittellessa. Yhtäläillä muotoilun teorian ja historian tuntemus kasvaa opintovuosien myötä.

Opintojen aikana oppilaille kehittyvät omakohtainen suhde muotoiluun ja toisaalta heidän oma identiteettinsä muotoilun tuottajana ja käsityöntekijänä muotoutuu ja kehittyvät. Oppilas saa erilaisia kokemuksia käsityön ja teknologian käytöstä joiden pohjalta oma ilmaisu kehittyvät.

Varhaisiän opinnot	Perusopinnot			Syventävät opinnot
Muotoilun esikoulu	Opinto-kokonaisuus 1 eli vuosittain etenevät perusryhmät	Opinto-kokonaisuus 2 eli jaksoryhmät	Opinto-kokonaisuus 3 eli perustyöpajat	Opinto-kokonaisuus 4 eli syventävät opinnot ja lopputyö
tutustutaan	tutustutaan ja perehdytään	perehdytään	perehdytään ja syvennetään	syvennetään ja sovelletaan

harjoitellaan, havaitaan, opitaan, jaetaan

Pitkäjänteisyys kasvaa (yhteen kokonaisuuteen käytetty aika pitenee)

Tietoisuus omasta oppimisesta ja osaamisesta kasvaa

Itsenäisyys ja vastuu kasvaa

Ympäristö- ja luontosuhde avartuu ja tietous kasvaa

Muotoilujattelu, taidot ja teorian tuntemus lisääntyvät

Omakohtainen suhde muotoiluun ja identiteetti käsityöntekijänä kehittyy

5.2 Design & teknologian perusopintojen tavoitteet ja sisällöt

Perusopintojen aikana oppilailla kehittyy muotoilun keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Opinnot tukevat oman ilmaisun kehittymistä ja aktiiviseksi toimijaksi kasvamista. Design & teknologia -opinnot tukevat oppilaan muotoilu-, tiede-, taide-, käsityö- ja kulttuurisuhteen kehittymistä. Opintojen päämääränä on oppia laajasti sekä materiaalisesta että immateriaalisesta tekemisestä.

Perusopintojen opintokokonaisuudet 1-3 ovat perusryhmät, jaksoryhmät ja perustyöpajat. Perusopinnoissa toistuvat samat tavoitteet ja sisältöalueet eri vuosina. Opintojen edetessä muotoilullisia taitoja ja ajattelua syvennetään ja laajennetaan. Opinnoissa totutellaan vähitellen pitkäjänteisempään ja itsenäisempään työskentelyyn.

Opetussuunnitelman perusteiden mukaiset tavoitealueet ovat taidot ja muotoilu, joka pitää sisällään muotoilun perusosaamiseen liittyviä tavoitteita, yhteiskunta ja kulttuuri, jonka tavoitteet pureutuvat muotoilun merkitykseen sekä taiteiden ja tieteidenvälisyys, joka sisältää muotoilun soveltamiseen liittyviä tavoitteita.

Keskeiset sisällöt ja niiden osa-alueet

Opetussuunnitelman perusteiden mukaiset perusopintojen sisältöalueet ovat pukeutuminen, esine- ja tekstiiliympäristöt, palveluympäristöt sekä rakennetut ja luonnonympäristöt. Opetuksen sisältöalueita käsitellään jokaisessa opintokokonaisuudessa. Opintokokonaisuudessa 1 ne kertautuvat vuodesta toiseen siten, että tiedollinen aines syvenee ja niihin liittyvät taidot kehittyvät. Opintokokonaisuuksissa 2, 3 sisältöalueita käsitellään syventyen kuhunkin sisältöalueeseen omassa kokonaisuudessaan.

Opintokokonaisuus 0: Muotoilun esikoulu

Varhaisiän design & teknologia -opetus, muotoilun esikoulu kestää yhden opintovuoden. Oppilaat ovat 5-6-vuotiaita.

Tavoitteet

Muotoilun esikoulu luo pohjaa myöhemmille opinnoille. Opintojen tavoitteena on vahvistaa oppilaan yhteyttä omaan ympäristöön, sen havainnointiin, omaan ilmaisuun ja itse tekemiseen. Opintojen aikana lapsi tutustuu muotoilun työtapoihin ikätasolle sopivalla tavalla. Opintojen alusta lähtien pyritään leikin ja vapaan ilmaisun keinojen kautta vahvistamaan omaa luovaa tuottamista ja taiteellista tekemistä sekä ryhmässä toimimisen taitoja. Opetus pohjautuu vahvasti taiteelliselle ja luovalle työskentelylle tukien lasten luontaista kekseliäisyyttä ja tapaa oppia uutta. Toiminta kehittää lapsen ideointitaitoja ja tukee omaa ajattelua. Jo varhaisiän opinnoissa opetuksen tavoitteita ohjaa muotoilun perusosaamiseen, muotoilun merkitykseen ympäristössä sekä muotoilun monialaiseen soveltamiseen liittyvät lähtökohdat. Omaan ympäristöön tutustumisen kautta opitaan hahmottamaan esine-, rakennettua ja luonnonympäristöä. Tämän kautta lapsi oppii vähitellen ymmärtämään, mitä on muotoilu ja kuinka ihminen vaikuttaa omaan ympäristöön.

Sisällöt

Opetuksen lähtökohtana ovat lapsen elämiskaikmaa koskettavat ympäristön ja visuaalisen kulttuurin aiheet ja ilmiöt. Tekemisen keskiössä on lapsi itse, omat kokemukset, kehittyvä minäkuva ja elämiskaikmaa sekä mielikuviitus. Opetuksessa käsitellään muotoilun eri aloja pukeutumisen, esineiden, palveluiden sekä rakennetun ja luonnonympäristöjen kautta. Tehtäväaiheita lähestytään moniaistillisesti, rohkaisten lasta ilmaisemaan ja pohtimaan havaintojaan ja tulkintojaan nähdystä, kuullusta, kosketellusta, koetusta ja kuvitellusta. Opintovuoden aikana tehdään tutuksi muotoilun ja visuaalisen taiteen peruskäsitteitä. Näitä ovat esimerkiksi muoto, väri, materiaali, pinta ja tila.

Lapsen aktiivista toimijuutta ja moniaistista suhdetta maailmaan vahvistetaan tutkivien, kokeilevien, tieteiden, teknologioiden ja taiteiden välisten työskentelytapojen kautta. Motorisia taitoja ja pitkäjänteisyyttä harjoitellaan kokeilemalla vaihtelevia työtapoja, jotka tukevat lasten erilaisia tapoja olla ja luontaisesti hahmottaa ympäristöä. Materiaaleihin, tekniikoihin ja välineisiin tutustutaan turvallisesti ikätasolle sopivalla tavalla, harjoitellen perustyövälineiden ja mekaanisten työkalujen käyttöä. Opetus kannustaa iloitsemaan omasta ja toisten työstä sekä toimimaan ryhmässä muut huomioiden.

Opintokokonaisuus 1: Perusryhmät

Perusryhmät etenevät vuosittain. Opinnot kestävät viisi opintovuotta. Oppilaat ovat 7-11-vuotiaita.

Tavoitteet

Muotoilun opiskelun tavoitteena on tutustua ja perehtyä muotoilun perusosaamiseen, muotoilun merkitykseen ympäristössämme sekä muotoilun soveltamiseen muissa yhteyksissä. Opetussuunnitelman

perusteissa opetuksen tavoitteet jaetaan kolmeen ryhmään: *taidot ja muotoilu, yhteiskunta ja kulttuuri* sekä *taiteiden ja tieteidenvälisyys*.

Taidot ja muotoilu. Perusryhmissä oppilaiden käsillä tekemisen ja ajattelun taidot kehittyvät, ja heitä kannustetaan ajatusten ilmaisemiseen sanallisesti ja kuvallisesti. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan ympäristöä ja opinnoissa harjoitellaan pohtimaan ja ratkomaan arjen ja ympäristön haasteita. Tavoitteena on, että oppilaat oppivat arvostamaan käsin tekemistä ja innostuvat soveltamaan osaamistaan erilaisia välineitä ja tekniikoita tarkoituksenmukaisesti ja turvallisesti käyttäen. Erilaisten työtapojen kokeilu kehittää oppilaiden itsetuntemusta ja asettaa heitä erilaisiin rooleihin osana ryhmää. Tavoitteena on että he oppivat ohjaamaan omaa toimintaansa pitkäjänteisesti tunnistuen omat vahvuutensa ja heikkoutensa, sekä tunnistamaan ja kehittämään itselleen sopivia työtapoja. Perusryhmissä harjoitellaan alusta asti muotoiluprosessin tarkastelua.

Yhteiskunta ja kulttuuri. Perusryhmissä tavoitteena on oppia ymmärtämään muotoilu- ja käsityökulttuuria ja toimimaan sen osana itse tehden, keskustellen, tulkiten ja sitä vastaanottaen. Oppilaat harjaantuvat ymmärtämään muotoilun vaikutuksia ympäristöön monelta eri kantilta (käytettävyys, materiaalivalinnat, tuotteiden elinkaari). Opintojen kautta opitaan ymmärtämään muotoilua ja käsityötä myös elävänä kulttuuriperintönä ja pohtimaan niitä eettisyyden, ekologisuuden, ekonomian, ergonomian, estetiikan ja empatian näkökulmista. Opinnoissa kannustetaan oppilaita ymmärtämään muotoilua sekä paikallisena että globaalina toimintana ja yrittäjyytenä.

Taiteiden ja tieteidenvälisyys. Perusryhmissä opitaan tarkastelemaan muotoilua myös monitaiteisena ja -tieteisenä ilmiönä. Oppilaita kannustetaan tutkimaan erilaisia ympäristömme ilmiöitä taiteiden ja tieteiden näkökulmista, muotoilun ja teknologian keinoja hyödyntäen. Oppilaita tuetaan innovatiiviseen ja luovaan uuden tiedon tuottamiseen yksin ja ryhmässä. Opinnoissa on keskeistä tarkastella ilmiöitä ennen kaikkea kestävän kehityksen ja kiertotalouden näkökulmista, niin sosiaalisen, kulttuurisen kuin taloudellisen kestävyuden kannalta.

Sisällöt

Opintojen aikana tutustutaan ja perehdytään opetussuunnitelman perusteiden mukaisiin muotoilun sisältöihin, joita ovat *pukeutuminen, esine- ja tekstiiliympäristöt, palveluympäristöt* sekä *rakennetut ja luonnonympäristöt*. Opinnoissa tutustutaan kunkin sisällön eri osa-alueisiin sekä muotoilun peruskäsitteisiin. Perusryhmissä opetuksen sisältöalueet kertautuvat vuodesta toiseen siten, että tiedollinen aines syvenee ja niihin liittyvät taidot kehittyvät.

Perusryhmissä opintojen sisältöalueita käsitellään seuraavasti:

Pukeutumista tutkitaan tutustumalla muoti-ilmiöihin ja eri kulttuurien pukeutumiseen, ja tutkitaan miten ne vaikuttavat yhteisöön kuulumiseen ja identiteetin muotoutumiseen. Opinnoissa perehdytään ihmisen mittasuhteisiin, ja niiden pukeutumiseen asettamiin vaatimuksiin. Opinnoissa tutustutaan vaatetusteknologian perusteisiin.

Esine- ja -tekstiiliympäristöihin perehdytään tarkastelemalla asumista, esineympäristöä ja ympäristömme teknologiaa. Näihin tutustutaan toiminnallisuuden, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista.

Palveluympäristöjä tutkitaan perusryhmien opinnoissa ennen kaikkea kokemuksellisuuden ja asiakaslähtöisyyden kannalta. Lisäksi niitä tarkastellaan hyvinvoinnin ja yrittäjyyden näkökulmista.

Rakennettuja ja luonnonympäristöjä tutkitaan kestävyuden, monimuotoisuuden sekä ihmisen viihtyvyyden ja hyvinvoinnin kannalta. Lisäksi opinnoissa tutustutaan ympäristöihin osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista.

Muotoilun peruskäsitteitä tehdään tutuksi konkreettisen tekemisen kautta. Käsitteiden maailma laajenee opintojen edetessä.

Perusryhmiin osallistuvat lapset ovat iältään 7-11 vuotiaita ja etenkin opintojen alkuvaiheessa vielä vahvasti sisällä leikin ja mielikuvituksen maailmassa. Oppilaiden tieto- ja taitopohja lisääntyy opintovuosien aikana ja elämäkokemuksen myötä. Perusryhmissä tekemisen painopiste siirtyy vähitellen varhaisiän opintojen minäkeskeisestä ajattelusta muihinkin ihmisiin ja muotoilulle olennaiseen käyttäjä- ja tarvelähtöiseen ajatteluun.

Opintojen sisällöt etenevät vuosittain laajentaen aiemmin opittua. Sisältöjen syventyminen tarjoaa oppilaan ajatteluun uusia tietosisältöjä kokempainotteisen tiedon rinnalle, ikätasoon sopivalla tavalla. 6E-näkökulmat tulevat mukaan käsitteinä, joiden kautta muotoilua lähestytään. Kriittinen ajattelu harjaantuu keskusteluiden, tehtävänantojen ja monipuolisten aiheiden kautta. Ymmärrys nykyhetkestä syventyy tutustumalla historiaan. Samalla se luo pohjaa tulevaisuuden ideoille.

Opinnoissa tutustutaan muotoiluprosessiin tuotteen ja palvelun syntymisen välineenä sekä oppimisen apuna. Muotoiluprosessiin kuuluu prosessin vaiheiden tallentaminen eri menetelmillä (esim. luonnosteluna tai valokuvaamalla) sekä töistä puhuminen ryhmän kanssa. Opintojen edetessä omien ajatusten ja työvaiheiden tallentamista harjoitellaan. Oppilas oppii reflektomaan omaa toimintaa, tehtyjä ratkaisuja ja päätöksiä. Lisäksi prosessin vaiheiden tiedostamisesta on hyötyä kun omista töistä keskustellaan tai niitä esitellään muulle ryhmälle. Töiden esittelyä harjoitellaan sanallisen ja kuvallisen kerronnan keinoin.

Perusryhmissä oppilaat pääsevät työstämään erilaisia materiaaleja, jotka soveltuvat kulloiseenkin tehtäväkokonaisuuteen, turvallisesti ikätasolle sopivalla tavalla erilaisiin tekniikoihin ja välineisiin tutustuen. Materiaalit ja tekniikat ovat välineitä omien ideoiden toteuttamiseen, luovaan ongelmanratkaisuun ja ajattelun kehittymiseen. Tehtävien parissa tutustutaan materiaalien ominaisuuksiin sekä elinkaariajatteluun, kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Opinnoissa keskitytään käsityökalujen käyttöön. Mekaanisia työkaluja käytettäessä oppilaille muodostuu käsitys materiaalien ominaisuuksista ja rakenteesta sekä työstämistekniikoiden fyysisistä periaatteista. Käsin työstäminen kehittää silmän ja käden yhteistyötä, kolmiulotteista hahmottamista ja ajattelua. Koneellisiin ja digitaalisiin työvälineisiin tutustutaan perusopintojen edetessä. Muotoiluopinnoissa teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Perusryhmissä opiskelun aikana oppilaille muodostuu vähitellen monipuolinen käsitys eri materiaalien esiintymisestä ja käytöstä vaihtelevissa yhteyksissä. Laaja materiaalikäsitys rikastuttaa oppilaiden kokemusmaailmaa, tukee ympäristön lukutaitoa ja kulttuurista ymmärrystä. Kasvava materiaalituntemus, taitojen kehittyminen ja työvälineiden hallinta rohkaisee kokeiluihin sekä itsenäiseen työskentelyyn. Opintojen aikana pyritään tukemaan oppilaiden osallisuutta ympäristön paikkoihin. Tämä tapahtuu joko käyttämällä lähiympäristön tiloja tai luontoa oppimisympäristönä, linkittämällä opetussisältöä oppilaiden arkielämän paikkoihin tai tekemällä yhteistyötä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Opetukseen sisältyy kotitehtäviä, näyttely- ja tutustumiskäyntejä sekä mahdollisuuksien mukaan opintokokonaisuuden loppuvaiheessa yhteistyöprojekti ulkopuolisen toimijan kanssa.

Opintokokonaisuus 2: Jaksoryhmät

Jaksoryhmät kestävät kaksi vuotta. Opinnot järjestetään neljässä lukukauden mittaisessa jaksossa. Jaksopuolinnoissa opiskellaan käsityötä, muotoilua ja muita visuaalisia aloja. Oppilaat ovat 12–13-vuotiaita.

Tavoitteet

Opiskelun tavoitteena on perehtyä muotoilun perusosaamiseen, muotoilun merkitykseen ympäristösämme ja muotoilun soveltamiseen eri yhteyksissä sekä syventää oppilaiden näihin liittyvää osaamista

suhteessa aikaisempiin opintoihin. Opetussuunnitelman perusteissa opetuksen tavoitteet jaetaan kolmeen ryhmään: *taidot ja muotoilu, yhteiskunta ja kulttuuri* sekä *taiteiden ja tieteidenvälisyys*.

Tässä opintokokonaisuudessa tavoitteiden mukainen opiskelu tapahtuu neljässä eri aloihin painottuvassa jaksoryhmässä, jotka ovat kukin yhden lukukauden mittaisia. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita käsitellään samoista lähtökohdista kuin edellisessä opintokokonaisuudessa (ks. opintokokonaisuus 1). Jaksoryhmissä opiskeltaviin taitoihin, tekniikoihin ja asiasisältöihin perehdytään kuitenkin aiempaan syvemmin.

Sisällöt

Opintojen aikana perehdytään opetussuunnitelman perusteiden mukaisiin muotoilun sisältöihin, joita ovat *pukeutuminen, esine- ja tekstiiliympäristöt, palveluympäristöt* sekä *rakennetut ja luonnonympäristöt*. Jaksoryhmissä näitä käsitellään syventyen kuhunkin sisältöalueeseen omassa kokonaisuudessaan. Opinnoissa syvennetään alakohtaisia muotoilun peruskäsitteitä. Muotoiluopinnoissa teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä.

Jaksoryhmät voivat aihepiiriltään muodostua jonkin sisältöalueen ympärille tai ne voivat muodostua eri sisältöalueista yhdistellyistä kokonaisuuksista. Opintokokonaisuuden (kaksi opintovuotta) aikana jaksoryhmissä sisältöalueita käsitellään ainakin seuraavasti:

Pukeutumista tutkitaan fysiologian, muodin ja kulttuurien näkökulmista sekä osana yhteisöön kuulumista ja identiteetin muotoutumista. Opinnoissa syvennetään tietoja ja taitoja vaatetusteknologiassa. Esine- ja -tekstiiliympäristöissä tarkastellaan asumista, muotoilua ja teknologiaa toiminnallisuuden, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista. Palveluympäristöjä tutkitaan opinnoissa kokemuksellisuuden ja asiakaslähtöisyyden kannalta sekä hyvinvoinnin ja yrittäjyyden näkökulmista. Rakennettuihin ja luonnonympäristöihin perehdytään kestävyuden, monimuotoisuuden sekä ihmisen viihtyvyyden, hyvinvoinnin sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista.

Jaksoryhmissä sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaille merkitykselliset ilmiöt, joita käsitellään omien kokemusten kautta kohti yleisempiä maailman ilmiöitä. Jaksoryhmien oppilaita koskettaa alkava murrosikä, joka nostaa oman minäkuvan ja identiteetin uudella tavalla esille, tämä pyritään huomioimaan myös tehtäväsisältöjen suunnittelussa.

Lisääntyvä tietoinen käsiteltävien aiheiden tematiikkaan, historiaan ja ilmiöihin syventää oppilaan ymmärrystä ja tarjoaa virikkeitä ja inspiraatiota omaan tekemiseen.

Opintoihin voidaan liittää vierailu- ja näyttelykäyntejä sekä kotitehtäviä.

Opintokokonaisuus 3: Perustyöpajat

Perustyöpajoissa opiskellaan kaksi vuotta. Opinnot ovat opintovuoden mittaisia valinnaisia työpajaopintoja. Oppilaat ovat 14-15-vuotiaita.

Tavoitteet

Perustyöpajoissa opiskelun tavoitteena on syventää oppilaan valitseman muotoilun alan kautta muotoilun perusosaamista, muotoilun merkitykseen liittyvää tietoa ja ymmärrystä sekä soveltaa muotoilua taiteiden ja tieteiden parissa. Tavoitteena on edelleen syventää muotoiluun liittyvää osaamista suhteessa aikaisempiin opintoihin. Opetussuunnitelman perusteissa opetuksen tavoitteet jaetaan kolmeen ryh-

mään: taidot ja muotoilu, yhteiskunta ja kulttuuri sekä taiteiden ja tieteidenvälisyys. Kussakin työpajassa syvennyttään näihin tavoitteisiin (samat kuin aiemmin perusopintojen aikana, ks. tarkemmin opintokokonaisuus 1) kunkin muotoilun alan mukaisesta näkökulmasta. Tarkemmat tavoitteet ja sisällöt kullekin työpajalle esitellään vuosittain työpajaoppaassa.

Kaikille perustyöpajoille yhteisenä tavoitteena on kehittää oppilaan osaamista kohti itsenäistä ja omaehtoista yhä tavoitteellisempaa työskentelyä. Isompien yhteistyöprojektien kautta oppilaiden kyky hallita muotoiluprosessia vahvistuu entisestään. Itsenäisemmän työskentelyn kautta oppilaiden oma ilmaisu vahvistuu ja taidot harjaantuvat.

Perustyöpajoissa muotoiluprosessista tuttu prosessin dokumentointi ja reflektointi ulottuu myös laajemmin oppilaan oman oppimisen reflektointiin portfolio työskentelyn avulla. Työpajaopinnoissa on mahdollisuus tutustua muotoilun ja muiden visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.

Sisällöt

Opintojen aikana perehdytään ja syvennyttään opetussuunnitelman perusteiden mukaisiin muotoilun sisältöihin, joita ovat pukeutuminen, esine- ja tekstiiliympäristöt, palveluympäristöt sekä rakennetut ja luonnonympäristöt. Perustyöpajoissa näitä käsitellään syventyen kuhunkin sisältöalueeseen omassa kokonaisuudessaan. Opinnoissa syvennetään alakohtaisia muotoilun peruskäsitteitä.

Perustyöpajat muodostuvat aihepiireiltään eri muotoilun alojen ympärille, näin ollen myös sisältöalueiden käsittely jakautuu pääosin eri työpajoihin. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti kaikkia sisältöalueita tulee kuitenkin käsitellä kaikkien perusopintojen aikana, joten työpajoissa tämä toteutetaan soveltamalla eri sisältöalueita ao. työpajan aihepiiriin. Niitä käsitellään ainakin seuraavasti:

Pukeutumista tutkitaan fysiologian, muodin ja kulttuurien näkökulmista sekä osana yhteisöön kuulumista ja identiteetin muotoutumista. Opinnoissa syvennetään tietoja ja taitoja vaatetusteknologiassa. Esine ja -tekstiiliympäristöissä tarkastellaan asumista, muotoilua ja teknologiaa toiminnallisuuden, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista. Palveluympäristöjä tutkitaan opinnoissa kokemuksellisuuden ja asiakaslähtöisyyden kannalta sekä hyvinvoinnin ja yrittäjyyden näkökulmista. Rakennettuihin ja luonnonympäristöihin perehdytään kestävyden, monimuotoisuuden, ihmisen viihtyvyyden, hyvinvoinnin sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista.

Perustyöpajoissa opiskellaan erilaisten tuotteiden, teosten ja palveluiden suunnittelua. Tuotesuunnittelussa lähtökohtana ovat tarkoituksenmukaiset materiaalit ja tuotteiden käytettävyys. Uniikkiteoksia tehdessä materiaalit ja tekniikat toimivat puolestaan ilmaisun välineinä. Palvelusuunnittelussa tekemisen lähtökohtina ovat osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi. Muotoiluopinnoissa teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Opinoissa 6E-näkökulmat ovat mukana käsitteinä, jotka huomioidaan aina osana suunnitteluprosessia.

Työpajoissa sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaille merkitykselliset ilmiöt. Niitä lähestytään oppilaiden omien kokemusten kautta pohtien niitä myös yleisempinä ilmiöinä. Opinnoissa painotetaan omaehtoisia suunnitteluprojekteja ja yrittäjyysnäkökulmaa.

Perustyöpajoissa työskentelyssä korostuu aiempaa enemmän myös portfolio työskentely, jota tehdään ennen kaikkea oman oppimisen dokumentoinnin näkökulmasta. Opetukseen sisältyy kotitehtäviä, näyttely- ja tutustumiskäyntejä sekä mahdollisuuksien mukaan yhteistyöprojekteja ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppilaat voivat jo perustyöpajojen aikana osallistua koululla järjestettäville visuaalisen kulttuurin luennoille, joista on hyötyä myöhemmin tehtävälle lopputyölle. Näillä syventäviin opintoihin kuuluvilla visuaalisen kulttuurin luennoilla oppilaat tutustuvat monipuolisesti ajankohtaiseen muotoiluun ja taiteeseen sekä visuaalisten alojen parissa toimivien ammattilaisten työhön.

5.3 Design & teknologian syventävien opintojen tavoitteet ja sisällöt

Syventävien opintojen tarkoituksena on laajentaa muotoilun opintoja tai painottaa niitä oppilaan valitsemalla tavalla. Tavoitteena on, että oppilaat omaksuvat kriittisen ajattelun ja rakentavan pohdinnan osaksi muotoiluprosessia. Oppilaita kannustetaan havainnoimaan, pohtimaan, arvottamaan, käsitteellistämään ja jakamaan sekä ilmaisemaan ja tulkitsemaan omia kokemuksiaan.

Syventävissä opinnoissa oppilaita ohjataan toimimaan itsenäisesti ja aloitteellisesti sekä tekemään itse päätöksiä. Opinnot vahvistavat oppilaiden taitoja käyttää muotoilua ympäristöön vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä. Syventäville opinnoille on ominaista vuorovaikutukselle ja aktiiviselle toimijuudelle perustuva lähestymistapa. Isompien yhteistyöprojektien kautta oppilaiden kyky hallita muotoiluprosessia vahvistuu entisestään. Työpajaopinnoissa oppilaat dokumentoivat ja refleктоivat omaa oppimistaan portfoliotyöskentelyn avulla. Työpajaopinnoissa on mahdollisuus tutustua muotoilun ja muiden visuaalisten alojen ammattilaisten työhön.

Syventävät opinnot ovat luonteeltaan työpajaopintoja. Design & teknologian syventäviä työpajoja pyritään tarjoamaan opetussuunnitelman keskeisten sisältöjen alueilta. Kullekin työpajalle laaditaan vuosittain tarkemmat työpajakohtaiset tavoitteet ja sisällöt. Ne on kirjattu opintovuosittain julkaistavaan työpajaoppaaseen, jossa esitellään valittavissa olevat työpajat. Syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö.

Opintokokonaisuus 4: Syventävät työpajat

Syventävissä työpajoissa opiskellaan 4-5 vuotta. Oppilaat ovat 16-20-vuotiaita.

Tavoitteet

Syventävissä työpajoissa opiskelun tavoitteena on syventää ja soveltaa oppilaan valitseman muotoilun alan kautta muotoilun perusosaamista, muotoilun merkitykseen liittyvää tietoa ja ymmärrystä sekä soveltaa muotoilua taiteiden ja tieteiden parissa. Tavoitteena on edelleen syventää ja oppia hallitsemaan itsenäisemmin muotoiluun liittyvää osaamista suhteessa aikaisempiin opintoihin. Opetussuunnitelman perusteissa opetuksen tavoitteet jaetaan kolmeen ryhmään: *taidot ja muotoilu, yhteiskunta ja kulttuuri* sekä *taiteiden ja tieteidenvälisyys*.

Taidot ja muotoilu. Syventävissä työpajoissa oppilaita ohjataan entistä itsenäisempään työskentelyyn ja muotoiluprosessin hallintaan. Oppilaita kannustetaan kehittämään ja harjoittamaan muotoiluajattelun ja tekemisen taitoja itsenäisesti, ja löytämään ratkaisuja arjen ja ympäristön haasteisiin. Työpajoissa oppilaita rohkaistaan soveltamaan oppimaansa ja ilmaisemaan itseään. Työpajoissa oppilaiden kädentaidot ja materiaalikohtainen ja tekninen osaaminen syvennyy. He oppivat entistä tiedostavammin käyttämään välineitä ja tuottamaan laadukasta ja kestävästä muotoilua. Työpajoissa harjoitellaan omien tavoitteiden asettamista ja nautitaan niiden saavuttamisesta.

Yhteiskunta ja kulttuuri. Syventävissä työpajoissa oppilaita rohkaistaan aktiiviseen toimintaan muotoilun ja käsityökulttuurin parissa itse tehden, vastaanottaen, tulkiten ja oivaltaen vaikuttajana toimimisen ja osallistumisen mahdollisuuksia ympäristössä. Oppilaita ohjataan soveltamaan muotoilussa tuotteen käytettävyyttä ja materiaalivalintoja huomioiden tuotteen elinkaaren ja sen vaikutukset ympäristöön. Opinnoissa syvennetään ymmärrystä muotoilusta ja käsityöstä elävänä kulttuuriperintönä ja pohditaan niitä eettisyyden, ekologisuuden, ekonomian, ergonomian, estetiikan ja empatian näkökulmista. Opinnoissa rohkaistaan oppilaita näkemään oman tekemisen yhteys paikalliseen ja globaaliin toimintaan sekä ammatillisuuteen ja yrittäjyyteen.

Taiteiden ja tieteidenvälisyys. Syventävissä työpajoissa sovelletaan taiteita, luonnontieteitä ja teknologiaa muotoilun yhteydessä. Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden kiinnostusta ja rohkaista heitä alojen väliin dialogiin. Työpajoissa kannustetaan oppilaita tuottamaan ja soveltamaan uutta tietoa itsenäisesti ja

yhteisöllisesti. Oppilaita ohjataan soveltamaan työskentelyssään sosiaalisesti, kulttuurisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväen kehityksen sekä kiertotalouden periaatteita.

Sisällöt

Opintojen aikana syvennyttään opetussuunnitelman perusteiden mukaisiin muotoilun sisältöihin, joita ovat *pukeutuminen, esine- ja tekstiiliympäristöt, palveluympäristöt sekä rakennetut ja luonnonympäristöt*. Syventävissä työpajoissa näitä käsitellään kunkin sisältöalueen omassa kokonaisuudessa. Opintoissa syvennetään alakohtaisia muotoilun peruskäsitteitä.

Syventävät työpajat muodostuvat aihepiireiltään eri muotoilun alojen ympärille, näin ollen myös sisältöalueiden käsittely jakautuu pääosin eri työpajoihin. Opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti kaikkia sisältöalueita tulee kuitenkin käsitellä myös syventävien opintojen aikana, joten työpajoissa tämä toteutetaan soveltamalla eri sisältöalueita ao. työpajan aihepiiriin. Niitä käsitellään ainakin seuraavasti:

Pukeutumista tutkitaan fysiologian, muodin ja kulttuurien näkökulmista sekä osana yhteisöön kuulumista ja identiteetin muotoutumista. Opintoissa syvennetään tietoja ja taitoja vaatetusteknologiassa. Esine ja -tekstiiliympäristöissä tarkastellaan asumista, muotoilua ja teknologiaa toiminnallisuuden, muoti-ilmiöiden ja eri kulttuurien näkökulmista. Palveluympäristöjä tutkitaan opintoissa kokemuksellisuuden ja asiakaslähtöisyyden kannalta sekä hyvinvoinnin ja yrittäjyyden näkökulmista. Rakennettuihin ja luonnonympäristöihin perehdyttään kestävyden, monimuotoisuuden, ihmisen viihtyvyyden, hyvinvoinnin sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmista.

Syventävissä työpajoissa opiskellaan erilaisten tuotteiden, teosten ja palveluiden suunnittelua. Tuotesuunnittelussa lähtökohtana ovat tarkoituksenmukaiset materiaalit ja tuotteiden käytettävyys. Uniikki-teoksia tehdessä materiaalit ja tekniikat toimivat puolestaan ilmaisun välineinä. Palvelusuunnittelussa tekemisen lähtökohtina ovat osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi. Muotoiluopintoissa teknologiaa tutkitaan tekemisen ja ilmaisun välineenä. Opintoissa 6E-näkökulmat ovat mukana käsitteinä, jotka huomioidaan aina osana suunnitteluprosessia.

Työpajoissa sisältöjen valinnassa huomioidaan oppilaille merkitykselliset ilmiöt. Niitä lähestytään oppilaiden omien kokemusten kautta pohtien niitä myös yleisempinä ilmiöinä. Opintoissa painotetaan omaehtoisia suunnitteluprojekteja ja yrittäjyysnäkökulmaa.

Opintoihin kuuluvilla visuaalisen kulttuurin luennoilla oppilaat tutustuvat monipuolisesti ajankohtaiseen muotoiluun ja taiteeseen sekä visuaalisten alojen parissa toimivien ammattilaisten työhön. Syventävissä työpajoissa työskentelyssä paneudutaan erityisesti portfoliotyöskentelyyn, jota tehdään ennen kaikkea oman oppimisen dokumentoinnin näkökulmasta. Opetukseen sisältyy kotitehtäviä, näyttely- ja tutustumiskäyntejä sekä mahdollisuuksien mukaan yhteistyöprojekteja ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Lopputyö

Syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö. Lopputyön suorittaminen on välttämätöntä, jos oppilas haluaa päättötodistuksen design & teknologian perusopintojen laajan oppimäärän suorittamisesta. Jos oppilas ei suorita lopputyötä, hän saa pyydettäessä osallistumistodistuksen kaikista opinnoistaan kuvataidekoulussa.

Oppilas valmistaa lopputyön itsenäisesti oman suunnitelmansa mukaisesti ja saa siihen ohjausta. Oppilas sopii lopputyönsä tavoitteista ja toteuttamistavasta yhdessä ohjaavan opettajan kanssa. Lopputyö muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta sekä siihen liittyvästä osaamisen dokumentaatiosta. Dokumentaatio sisältää sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia. Lopputyössä oppilas tuo

esiin osaamistaan ja kehittymistään muotoilun alalla sekä oppimiensa asioiden soveltamiskykyä. Lopputyön tekijät esittelevät työprosessinsa ja teoksensa. Teokset ovat esillä lopputyönäyttelyssä lukuvuoden lopussa.

Kaksi arvioijaa, joista toinen on Espoon kuvataidekoulun opettaja ja toinen ulkopuolinen asiantuntija, arvioivat lopputyön. Arvioinnin perusteet selvitetään päättötyön tekijöille työn aloitusvaiheessa.

6 Design & teknologian laajan oppimäärän arviointi

Tässä luvussa selvitetään arvioinnin periaatteita ja kohteita. Espoon kuvataidekoulussa arvioidaan oppilaitoksen toimintaa yleisellä tasolla jatkuvan kehittämisen ajatusten mukaisesti (ks. Toimintakulttuuri -luku). Opetuksen tavoitteiden toteutumista arvioidaan oppilasarvioinnin tasolla. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017 määrittelee todistusten antamisen muodot ja periaatteet oppilasarvioinnille.

6.1 Arvioinnin tehtävä

Oppimisen arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan muotoilun opintojen edistymistä. Arviointi on luonteeltaan oppimiseen kannustavaa ja oppilaan kehitystä tukevaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää. Arviointi vahvistaa oppilaan muotoilun perusosaamista (taidot ja muotoilu), muotoilun merkityksen ymmärtämistä (yhteiskunta ja kulttuuri) sekä muotoilun soveltamista (taiteiden ja tieteidenvälisyys). Jotta arviointi olisi tarkoituksenmukaista ja oppilasta hyödyttävää, sitä kehitetään jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Arvioinnin periaatteet tulevat tutuiksi oppilaille ja he voivat osallistua myös oman työskentely- ja oppimisprosessinsa dokumentointiin ikätasonsa mukaisesti. Oppilaiden huoltajille annetaan tietoa opintojen tarkemmista sisällöistä vuosittain. Lukuvuoden päätteeksi oppilaat saavat teoksensa kotiin ja tähän yhteyteen opettaja liittyy mukaan kuvauksen opintoryhmän kuluneen vuoden tavoitteista ja opiskelun sisällöistä. Myös oppilastöiden näyttelyillä viestitään opetuksesta ja sen sisällöistä.

Oppilaitoksen toiminnan arvioinnin tehtävänä on huolehtia siitä, että opetus on opetussuunnitelman mukaista, ja että sitä kehitetään opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden suuntaisesti.

6.2 Arvioinnin muodot

Jatkuva arviointi opintokertojen aikana ja itsearviointi

Arviointi eli palautteen antaminen kohdistuu ennen kaikkea työskentelyprosessiin. Jatkuvaa arviointia tapahtuu opintokertojen aikana tekemisen yhteydessä, kun teoksia ja työskentelyprosessia tarkastellaan niiden eri vaiheissa. Tarkastelussa kiinnitetään huomiota tehtävälle/prosessille asetettujen tavoitteiden toteutumiseen, prosessin aikana esiin tulleiden ongelmien ratkaisuun, uusien oivallusten syntymiseen. Oppimisprosessin aikana vallitsevassa vuorovaikutussuhteessa sekä oppilas että opettaja saavat palautetta toinen toisiltaan ja muilta ryhmän jäseniltä. Oppilasta ohjataan myös itsearviointiin. Tärkeitä itsearvioinnin muotoja ovat portfolioit ja työpäiväkirjat. Ne voivat koostua valmiista tuotteista, työvaihekuvista, luonnoksista, prosessin kuvauksista tai ne voivat sisältää kirjallisesti tuotettuja ajatuksia oppimisprosessista. Tärkeää on, että oppilaat voivat toteuttaa ne persoonallisesti monin eri tavoin. Oman oppimisprosessin tarkasteleminen kehittää oppimisesta tietoisempaa ja se auttaa ymmärtämään, miten tiettyyn lopputulokseen on päädytty. Opinnoissa harjoitellaan palautteen vastaanottamista ja antamista jo ensimmäisistä opintokokonaisuuksista lähtien.

Julkinen arviointi

Näyttelyiden, yhteistyöprojektien ja muiden esiintymisten kautta oppilaat ja oppilaitos voivat saada myös julkista palautetta.

Todistukset

Oppilaan edistymistä arvioidaan, mutta siitä ei anneta arvosanoja. Espoon kuvataidekoulussa oppilaalle annetaan todistus perusopintojen päätteeksi sekä hänen suoritettuaan design & teknologian laajan oppimäärän mukaiset opinnot (perusopinnot, syventävät opinnot ja lopputyö). Todistukseen kirjattava arviointi oppilaan osaamisen kehittymisestä perustuu arviointikriteereihin, jotka on laadittu Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden määräysten mukaisesti. (Todistukset ja niihin merkittävät tiedot, liite 2)

Oppilaan opintosuoritukset kirjataan ja niistä pidetään opintorekisteriä. Opintojen keskeytyessä tai oppilaan muutoin todistusta tarvitessaan oppilaalle annetaan pyynnöstä osallistumistodistus, josta ilmenee oppilaan hyväksytyt suorituksen Espoon kuvataidekoulussa. Muilta osin todistusten, päättötöiden ja työkirjojen suhteen noudatetaan valtakunnallisen Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden ohjeita.

6.3 Arviointi opintokokonaisuuksissa

Arvioinnin kohteet kaikissa laajan oppimäärän mukaisissa opintokokonaisuuksissa ovat opetussuunnitelman perusteiden tavoitealueet taidot ja muotoilu, yhteiskunta ja kulttuuri sekä taiteiden ja tieteidenvälisyys.

6.3.1 Varhaisiän opinnot

Opintokokonaisuus 0, Muotoilun esikoulu

Arviointi muotoilun esikoulussa tapahtuu opintokertojen aikana. Kannustava palaute kohdistuu työskentelytaitoihin, yhdessä toimimiseen ja omatoimisuuteen. Oppilaita tuetaan arvostamaan omaa ja toistensa työtä.

6.3.2 Perusopinnot

Opintokokonaisuus 1: Perusryhmät

Arviointi tapahtuu opintokertojen aikana työskentelytilanteissa, joissa rohkaistaan oppilasta antamaan ja saamaan palautetta keskusteluissa opettajan ja opintoryhmän kanssa. Samalla harjoitellaan itsearvioinnin taitoja ja oman työn dokumentointia.

Opintokokonaisuuden viimeisenä vuonna oppilas saa kirjallisen arvioinnin, jossa arvioidaan muotoilutaitojen harjoittelua, itseilmaisua ja niiden kehittymistä sekä ryhmässä toimimisen taitoja. Tässä arvioinnissa on mukana myös oppilaan itsearviointi. Kirjallista arviointia käytetään myöhemmin myös koko laajan oppimäärän arvioinnin yhteydessä.

Opintokokonaisuus 2: Jaksoryhmät

Arviointi tapahtuu yhteisissä keskusteluissa opintokertojen aikana työskentelyn yhteydessä. Jakson päättyessä opintoryhmä pohtii yhdessä kuinka jakson tavoitteet saavutettiin, mitä opittiin ja mitä jäi vielä harjoiteltavaksi. Itsearviointissa sovelletaan sanallisen ja kuvallisen dokumentoinnin menetelmiä.

Kunkin jakson päättyessä oppilas saa kirjallisen arvioinnin, jossa arvioidaan ilmaisu- ja työskentelytaitoja jaksossa käsitellyn käsityön, muotoilun tai visuaalisen alan kannalta, ao. alan käsitteiden tuntemusta sekä kestäväen kehityksen ymmärtämistä jakson edustaman visuaalisen alan yhteydessä. Tässä arvioinnissa on mukana myös oppilaan itsearviointi.

Opintokokonaisuus 3: Perustyöpajat

Arviointi tapahtuu yhteisissä keskusteluissa opintokertojen aikana työskentelyn yhteydessä, jolloin kiinnitetään huomiota siihen, miten aikaisemmin opittuja taitoja ja tietoja voidaan käyttää työpajaopinnoissa. Ryhmässä annetaan ja vastaanotetaan palautetta rakentavasti.

Palautteen antamisella tuetaan oppilaan itsenäistä työskentelyä ja omien tavoitteiden löytämistä. Portfoliotyöskentelyä harjoitellaan itsearviointin menetelmänä. Opintokokonaisuuden päättyessä oppilas saa laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen. Todistus sisältää sanallisen arvioinnin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopinnoista. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

6.3.3 Syventävät opinnot

Opintokokonaisuus 4: Syventävät työpajat ja lopputyö

Arviointi syventävissä opinnoissa kohdistuu oppilaan työskentelyprosessin arviointiin. Oppilaan omien tavoitteiden asettamista, reflektointia, itseohjautuvuutta ja oppimaan oppimisen kehittymistä voidaan seurata oppilaan oman työn dokumentoinnin avulla. Arviointi tarkastelee, kuinka oppilas tavoittaa itselleen asettamansa tavoitteet ja syventää osaamistaan.

Oppilaita kannustetaan vuorovaikutteiseen arviointiin. Näyttelyt ja erilaiset yhteistyöprojektit toimivat oppilaalle itsearviointin apuna. Samassa yhteydessä oppilas voi saada palautetta myös ryhmänsä ulkopuolisilta tahoilta. Tätä kautta oppilaat pääsevät myös vaikuttamaan omalla osallistumisellaan ympäröivään yhteisöön. Oppilaan itsearviointin taidot ja arvioinnin käyttäminen oman ilmaisun syventämisessä ovat myös arvioinnin kohteita.

Arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilaan työskentelyä ja tehdä oma oppiminen näkyväksi. Arviointi rohkaisee syventämään ja laajentamaan omaa osaamistaan samalla kun se kannustaa itsenäisempään tavoitteiden asetteluun ja niiden toteutumisen arviointiin.

Lopputyö

Lopputyö muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta sekä siihen liittyvästä osaamisen dokumentaatiosta. Dokumentaatio sisältää sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia. Oppilas sopii lopputyönsä tavoitteista ja toteuttamistavasta yhdessä opettajan kanssa.

Lopputyössä arvioidaan laaja-alaisesti oppilaan kasvua muotoilutuotteiden ja palveluiden tekijäksi, ilmaisu-, muotoilu- ja teknologiataitojen kehittymistä sekä opitun soveltamiskykyä. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan omalle työlleen asettamat tavoitteet ja hänen syventävien opintojensa

suuntautuminen. Lopputyön arvioi kaksi arvioijaa, joista toinen on Espoon kuvataidekoulun opettaja ja toinen ulkopuolinen asiantuntija. Lopputyöstä annetaan sanallinen arvio, johon liitetään myös oppilaan itsearviointi. Arvioinnin perusteet selvitetään päättötyön tekijöille työn aloitusvaiheessa.

Lopputyön suorittaminen on välttämätöntä, jos oppilas haluaa päättötodistuksen design & teknologian perusopinnot laajan oppimäärän suorittamisesta. Jos oppilas ei tee lopputyötä, hän saa pyydettäessä osallistumistodistuksen kaikista opinnoistaan kuvataidekoulussa.

Syventävien opintojen päätteeksi oppilas saa todistuksen kuvataiteen laajan oppimäärän opinnoista sisältäen sanallisen arvion oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä. Laajan oppimäärän arvioinnin kriteerit ovat:

1. Oppilas hallitsee käyttämänsä materiaalit ja työtavat.
2. Oppilaan ilmaisusta välittyy itsenäinen muotoiluajattelu.
3. Oppilas tuntee muotoilun historiaa ja nykyisyyttä ja osaa käyttää alan käsitteitä sekä liittää tekemensä ympäröivään maailmaan. Oppilas osaa tarkastella kriittisesti ympäristöä ja visuaalista kulttuuria.
4. Oppilaan tavoitteet ovat realistisia suhteessa hänen osaamiseensa.
5. Oppilas ymmärtää dokumentoinnin merkityksen ja osaa toteuttaa sitä muotoiluprosessin ja itsearvioinnin yhteydessä. Hän kuvailee ja jäsentää työskentelyprosessiaan, ajatuksiaan ja oman oppimisensa edistymistä ymmärrettävästi.
6. Oppilas osaa arvioida oman muotoilutoimintansa vaikutuksia ympäristöönsä etiikan, estetiikan, ekologian, ergonomian, ekonomian ja empatian näkökulmista.

Liitteet:

Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot – kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman • kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä • jos kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä hankkii taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetut palvelut julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä, merkitään yhteisön tai säätiön tämän sopimuksen perusteella antaman taiteen perusopetuksen todistukseen sopimuksen päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot – kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot – kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus – syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivä- määrä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman • kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä • jos kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä hankkii taiteen perusopetuksesta

annetussa laissa tarkoitetut palvelut julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä, merkitään yhteisön tai säätiön tämän sopimuksen perusteella antaman taiteen perusopetuksen todistukseen sopimuksen päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman

- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista Oppilaalle annetaan pyydettyessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma liitetään opetussuunnitelmaan erillisenä asiakirjana.